

Veugelers Advocatuur
Specialist in Pensioenzaken

Schiedamseweg 53A
3134 BB Vlaardingen

T: 010 232 7060

F: 010 434 5780

I: www.veugelersadvocatuur.nl

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de commissie inzake internetconsultatie voor
Pension Fund Governance

Vlaardingen, 22 augustus 2011
onze referentie: RJGV/at
uw referentie:
Roel.Veugelers@veugelersadvocatuur.nl
Betreft: internetconsultatie voor Pension Fund Governance

Dames, mijne heren,

Bij deze stuur ik u mijn opmerkingen naar aanleiding van de bovengenoemde internetconsultatie (bijlage). Ik heb mijn opmerkingen opgesteld in de vorm van een artikel. Dit artikel zal in enigszins aangepaste vorm in het tijdschrift Pensioenmagazine gepubliceerd worden.

Indien u vragen of opmerkingen heeft naar aanleiding van mijn opmerkingen, aarzelt u dan niet om contact met mij op te nemen.

Met vriendelijke groet,

R.J.G. Veugelers
(advocaat)

Nieuwe Pension Fund Governance, meer mogelijkheden maar nodeloos complex

Vlak voor de vakantieperiode is minister Kamp nog gestart met een internet consultatie voor Pension Fund Governance. Minister Kamp wist dat het een regenachtige zomer zou worden en heeft daarom gezorgd voor wat bezigheden voor pensioenjuristen. Op 22 augustus 2011 is de consultatie gesloten. Dit artikel is in enigszins aangepaste vorm als consultatiedocument ingediend.

Meer mogelijkheden!

Het wetsvoorstel is gepubliceerd op de website www.internetconsultatie.nl. Het wetsvoorstel bevat een nummering die afwijkt van de huidige pensioenwet. Om misverstanden te vermijden, zal ik de wetsartikelen van het wetsvoorstel aanduiden met NPW (“Nieuwe Pensioenwet”). In het wetsvoorstel wordt een zeer groot aantal aspecten van de Pension Fund Governance behandeld. Ik beperk mij in dit artikel tot een aantal specifieke punten.

In het wetsvoorstel wordt de mogelijkheid geboden om naast het bestaande paritaire bestuursmodel ook te kiezen voor (1) een extern bestuur of (2) een gemengd bestuur. Met een extern bestuur wordt bedoeld een bestuur dat bestaat uit bestuurders die “niet directe vertegenwoordigers van de belanghebbenden bij het pensioenfonds” zijn. Het gaat met andere woorden om bestuurders die niet verbonden zijn met de desbetreffende onderneming of de desbetreffende bedrijfstak. Een gemengd bestuur is een bestuur waarbij de toezichthouders ook in het bestuur zitten. De “feitelijke” bestuurders worden aangeduid als uitvoerende bestuurders. De “toezichthouders” worden aangeduid als niet-uitvoerende bestuurders. In dat model zijn het bestuur en het toezichthoudend orgaan in elkaar geschoven.

In de toelichting op het wetsvoorstel is opgenomen dat bij de herziening van de wettelijke regels over governance en medezeggenschap de volgende uitgangspunten centraal staan:

- 1 versterking van deskundigheid;
- 2 adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers;
- 3 stroomlijning van taken en organen.

Het is de vraag of met het invoeren van nieuwe bestuursmodellen er inderdaad sprake is van versterking van deskundigheid en het stroomlijnen van taken en organen. Die doelen worden met het invoeren van nieuwe modellen slechts in zeer beperkte mate gerealiseerd.

In het rapport van de commissie Frijns was echter ook opgenomen dat pensioenfonds een heterogene groep vormen. In verband daarmee heeft de minister in zijn brief van 23 maart 2010 aangegeven dat er sprake dient te zijn van meer dan één governance model. Het governance model voor het ABP is bijvoorbeeld niet het meest geschikte model voor een klein ondernemingspensioenfonds. Vanuit die optiek is het inderdaad wenselijk dat de keuze bestaat uit meerdere governance modellen. Daarmee is het wenselijk dat elk pensioenfonds kan kiezen voor het governance model dat het best bij dat pensioenfonds past. Daarom is flexibiliteit gewenst. In dit wetsvoorstel wordt die flexibiliteit helaas niet geboden. Er zijn drie modellen. Er dient voor één model gekozen te worden en dat model moet strikt worden nageleefd. Er zijn als het ware drie maten harnas beschikbaar, waarin elk pensioenfonds geduwd dient te worden. Daarmee wordt helaas niet tegemoet

gekomen aan de wens om elk pensioenfonds de mogelijkheid te bieden om te zorgen voor een governance pak op maat.

Meer mogelijkheden?

Het lijkt erop dat er dus twee nieuwe modellen zijn geïntroduceerd. Op grond van de aanbevelingen van de stichting van de arbeid inzake goed pensioenfondsbestuur van 2005 (“de Principes”) bestond de mogelijkheid van een gemengd bestuur (one tier board) al in C5 van de Principes. De Principes zijn op grond van art. 33 lid 2 PW juncto art. 11 Besluit uitvoering pensioenwet van toepassing.

In het huidige Pension Fund Governance model bestond al discussie over de vraag of externe bestuurders in het bestuur zitting mochten nemen. Het wetsvoorstel maakt duidelijk dat die mogelijkheid bestaat voor elk van de drie varianten. Het is een goede zaak dat dit nu verduidelijkt is en dat de mogelijkheid dus bestaat bij alle varianten om externe professionals aan te trekken voor het bestuur van het pensioenfonds. Daarmee wordt de meerwaarde van het apart noemen van de mogelijkheid van een externe bestuur wel beperkt.

Wie kiest?

In het wetsvoorstel is opgenomen dat er drie mogelijkheden zijn. Er is echter niet opgenomen wie mag kiezen. Ook is niet opgenomen hoe van het ene model kan worden overgestapt naar het andere model. Je kunt natuurlijk zeggen dat het bestuur op grond van artikel 2:291 BW daarover een besluit kan nemen en dat dat een maatregel van algemene strekking is en dat daarvoor dus op grond van artikel 111 lid 2 Pensioenwet advies moet worden gevraagd aan de deelnemersraad. In artikel 111 lid 2 wordt een aantal specifieke besluiten genoemd, waarvoor het advies van de deelnemersraad vereist is. Het lijkt mij wenselijk om het wijzigen van de bestuursstructuur ook in dat rijtje op te nemen. Dat zou betekenen dat in het wetsvoorstel dit ook in artikel 115A NPW moet worden opgenomen. Ook zou het dan in artikel 115C lid 2 NPW moeten worden opgenomen (adviesrecht van het belanghebbenden orgaan).

Het wijzigen van de bestuursstructuur heeft een grote impact. Ik zal daar hierna nog op terugkomen. Gezien de verstrekkende gevolgen van het wijzigen van de bestuursstructuur kan ook overwogen worden dat voor het wijzigen van de bestuursstructuur de pensioengerechtigden geraadpleegd moeten worden overeenkomstig het nieuwe artikel 103 NPW. Dit kan eenvoudig worden vormgegeven door aan artikel 103 lid 1 onder b NPW het volgende toe te voegen:

“En over het kiezen van een andere bestuursvorm, zoals genoemd in artikel 99.”

Hierna zal ik per bestuursvorm een aantal in het oog springende wijzigingen bespreken. Voordat ik dat doe, zal ik schematisch de modellen weergeven.

Paritair bestuur

Vertegenwoordigers van
werkgevers en werknemers

Vertegenwoordigers van
werknemers en
gepensioneerden

Gemengd bestuur

Vertegenwoordigers
van werkgevers
en werknemers

Vertegenwoordigers
van werknemers en
gepensioneerden

Extern bestuur

Extern bestuur

Vertegenwoordigers van
werkgevers, werknemers en
gepensioneerden

A. PARITAIR BESTUUR

Bij het paritair bestuur, de oude vertrouwde variant, wordt een aantal belangrijke wijzigingen doorgevoerd. De deelnemersraad is voortaan verplicht, er zal geen verantwoordingsorgaan meer bestaan en het toezichtorgaan (de Raad van Toezicht) zal een aantal goedkeuringsrechten krijgen.

Verplichte deelnemersraad

Bij alle fondsen met een paritair of gemengd bestuur dient een deelnemersraad ingesteld te worden. Op zich is dat een versterking van de medezeggenschap. Het adviesrecht met het daaraan gekoppelde beroepsrecht geeft de deelnemersraad inderdaad een sterk medezeggenschapsrecht. Daarmee wordt een goed tegenwicht gevormd tegen het bestuur. De vraag is of het verplichtstellen van een deelnemersraad in de praktijk een groot verschil zal uitmaken. Het merendeel van de pensioenfondsen heeft nu immers al een deelnemersraad. Ik denk dat een beperkte groep kleinere pensioenfondsen mogelijk nog geen deelnemersraad bestaat. Daar zal de medezeggenschap inderdaad versterkt worden indien een deelnemersraad wordt ingesteld. De vraag is echter wat er moet gebeuren indien er onvoldoende kandidaten zijn voor een deelnemersraad. Gaat de Nederlandsche Bank dan boetes uitdelen? Ik denk dat een dergelijke boete in rechte geen stand zal houden indien het pensioenfonds kan aantonen dat het zijn best heeft gedaan om de deelnemersraad in te stellen maar dat er eenvoudigweg onvoldoende kandidaten zijn. Ik denk dat de medezeggenschap wel versterkt wordt door het verplicht stellen van de deelnemersraad, maar dat in de praktijk het effect niet erg groot zal zijn.

Goedkeuringsrechten van de Raad van Toezicht

Op grond van de Principes diende elke pensioenfonds te zorgen voor de organisatie van een transparant intern toezicht. Daarbij kon gekozen worden uit de volgende vier mogelijkheden: een visitatiecommissie, het instellen van een afzonderlijk orgaan voor intern toezicht, de systematiek van de one tier board en een audit commissie. In het wetsvoorstel zijn nog slechts twee mogelijkheden opgenomen, het toezichtorgaan en de visitatiecommissie, die jaarlijks een visitatierapport zal uitbrengen. Een bedrijfstakpensioenfonds kan uitsluitend kiezen voor een Raad van Toezicht (of een gemengd bestuur). Een ondernemingspensioenfonds kan ook kiezen voor een jaarlijkse visitatie door een visitatiecommissie.

De Raad van Toezicht krijgt een aantal goedkeuringsrechten. De Raad van Toezicht krijgt die rechten omdat het intern toezicht moet worden verstevigd. De Raad van Toezicht moet goedkeuring verlenen voor een aantal besluiten.

Dubbel goedkeuringsrecht

Het meest opvallende is dat de deelnemersraad ook al een adviesrecht heeft voor deze besluiten met uitzondering van een enkel besluit. Voor de meeste besluiten geldt dus in feite een dubbel goedkeuringsrecht. De deelnemersraad moet een positief advies geven en de Raad van Toezicht moet goedkeuring verlenen.

Ik ben een tegenstander van een dubbel goedkeuringsrecht. Dat heeft namelijk een aantal nadelen. De besluitvorming wordt onnodig vertraagd en gecompliceerd en er kan eenvoudig een impasse ontstaan.

Besluitvorming wordt onnodig vertraagd

Indien bijvoorbeeld een langetermijnherstelplan moet worden opgesteld zal eerst het bestuur hier een ontwerp voor moeten maken. Dit zal vervolgens voor advies aan de deelnemersraad moeten worden voorgelegd. De deelnemersraad zal dit ontwerp bestuderen en vervolgens daarover advies geven aan het bestuur. In de praktijk zal het regelmatig voorkomen dat de deelnemersraad een aantal serieuze opmerkingen heeft en dat het bestuur en de deelnemersraad toch minstens zes weken nodig hebben om in overleg met elkaar te komen tot een langetermijnherstelplan en dan is het nog noodzakelijk dat beide partijen en hun adviseurs snel, zakelijk en efficiënt doorwerken. Daarbij moet niet worden vergeten dat het eerder regel dan uitzondering is dat een bestuur van een pensioenfonds uit meer dan acht personen bestaat en dat deelnemersraden vaak nog groter zijn. In een dergelijk traject is het voor een zorgvuldige besluitvorming dan vaak nodig dat minimaal twee formele bestuursvergaderingen plaatsvinden (één om het eerste voorstel te bespreken en één om het definitieve plan vast te stellen) en minstens twee formele vergaderingen van de deelnemersraad. Die vergaderingen moeten dan bijeengeroepen worden met inachtneming van de vereiste oproepingstermijnen, zodat zoveel mogelijk leden aanwezig kunnen zijn, zodat de besluitvorming zo zorgvuldig mogelijk kan plaatsvinden.

Op grond van het wetsvoorstel kan vervolgens weer eenzelfde rondje gemaakt worden met het toezichtsorgaan. Dat zal zijn taak uiteraard ook serieus nemen en dan ben je weer zes weken verder. In totaal ben je dan twaalf weken verder en kan je precies binnen de vereiste drie maanden van artikel 138 lid 2 Pensioenwet het herstelplan bij de Nederlandsche Bank indienen. Dan moet er echter niet sprake zijn van een vakantieperiode of een verschil van mening tussen het bestuur en de deelnemersraad of de Raad van Toezicht, dat niet binnen de genoemde zes weken kan worden opgelost. Het geven van een goedkeuringsrecht aan het toezichtsorgaan zorgt dus voor een aanzienlijke vertraging.

Het is de vraag of in de huidige tijd, waarin het wenselijk is dat op korte termijn beslissingen worden genomen, een besluitvormingstraject van 12 weken aanvaardbaar is. Ik kan mij voorstellen dat de Nederlandsche Bank in sommige gevallen het noodzakelijk zal vinden dat besluitvorming sneller zal plaatsvinden. Dat is echter met het voorgeschreven goedkeurings- en adviesrecht niet mogelijk.

Besluitvorming wordt onnodig complex

De procedure voor het goedkeuringsrecht is ook onnodig complex. Indien er namelijk sprake is van een visitatiecommissie, dan hoeft het langetermijnherstelplan niet ter goedkeuring aan de visitatiecommissie te worden voorgelegd. Indien er sprake is van een paritair bestuur dan moet wel goedkeuring aan het toezichtsorgaan worden gevraagd (art. 106 lid 4 NPW). Indien er sprake is van een gemengd bestuur dan is er geen toezichtsorgaan, en kan daaraan dus geen goedkeuring worden gevraagd. Indien er sprake is van een extern bestuur dan hoeft geen goedkeuring aan het toezichtsorgaan gevraagd te worden. Wel moet advies aan het belanghebbendenorgaan gevraagd worden. Kunt u het nog volgen? Uw Engelse cliënt, die in Nederland een pan-europees pensioenfonds wil vestigen, heeft alvast gekozen voor een flexibel Belgische pensioenfonds en is al in Brussel aangekomen, terwijl u aan het uitzoeken bent wat de advies- en goedkeuringsvereisten zijn voor het kortetermijnherstelplan in elk van de drie varianten.

In de toelichting op artikel 106 NPW is opgenomen dat bepaalde besluiten alleen de goedkeuring nodig hebben van het toezichtsorgaan, indien er sprake is van een paritair bestuur, omdat bij een pensioenfonds met een extern bestuur deze besluiten al de goedkeuring nodig hebben van het

belanghebbende orgaan. Het lijkt erop dat wordt beoogd om een dubbel goedkeuringsrecht te voorkomen. Dat is een goede zaak. Indien dat het geval is, zou echter ook bij het paritair bestuur geen goedkeuringsrecht voor die besluiten moeten bestaan, omdat de deelnemersraad reeds een adviesrecht heeft voor die besluiten.

Gerechtelijke toetsing

In artikel 115 c lid 9 NPW is opgenomen dat de statuten een geschillenregeling moeten hebben voor het geval het belanghebbendenorgaan geen goedkeuring verleent. Het bestuur dient dan redelijkerwijs de mogelijkheid te hebben door een rechter te laten toetsen of die goedkeuring terecht is geweigerd. Het meest voor de hand ligt dan een procedure bij de ondernemingskamer. Deze is immers ook al bevoegd om te oordelen over adviezen van de deelnemersraad. Dan zal artikel 217 van de NPW wel moeten worden aangepast. Na lid 1 kan bijvoorbeeld het volgende lid 1a worden opgenomen:

“1a Het bestuur kan bij de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam beroep instellen tegen het besluit van het toezichtorgaan of het belanghebbendenorgaan om geen goedkeuring te verlenen zoals aangegeven in artikel 106 lid 3 en 4 PW of artikel 115c lid 9 en 10 NPW”.

Verder is het de vraag of de Raad van Toezicht nog de mogelijkheid heeft om goedkeuring te onthouden, indien de Ondernemingskamer naar aanleiding van een geschil tussen het bestuur en de deelnemersraad reeds heeft besloten dat het bestuur het advies van de deelnemersraad niet hoefde te volgen.

Afschaffing van het verantwoordingsorgaan

Bij de nieuwe Pension Fund Governance wordt het verantwoordingsorgaan afgeschaft. Dat zorgt inderdaad voor een stroomlijning van taken en organen. De taken van het verantwoordingsorgaan zijn ondergebracht bij de deelnemersraad. Dat brengt ook met zich mee dat de deelnemersraad een oordeel mag geven over het handelen van het bestuur. Dat oordeel moet in het jaarverslag worden opgenomen. Dat geeft de deelnemersraad de mogelijkheid om een discussie die met het bestuur heeft bestaan over het geven van advies over bijvoorbeeld het langetermijnherstelplan nog eens dunnetjes over te doen in de jaarrekening. Dat lijkt mij geen goede zaak. Ik denk dat hier een taak is weggelegd voor de Raad van Toezicht. Deze dient erop toe te zien dat de deelnemersraad op een goede wijze met haar bevoegdheden omgaat. Het lijkt mij passend dat het bestuur en de deelnemersraad of het belanghebbendenorgaan verantwoording afleggen aan het toezichtorgaan en dat het toezichtorgaan daarover een verklaring opstelt, die in de jaarrekening wordt opgenomen.

B. Gemengd bestuur

Op grond van de Principes behoorden de one tier board reeds tot de mogelijkheden. Het één en ander is nu nader uitgewerkt. De regeling is grotendeels gelijk aan het wetsvoorstel bestuur en toezicht, dat op 31 mei 2011 is aangenomen en dat per 1 januari 2012 van kracht zal zijn. Naar mijn mening was het zuiverder geweest indien de mogelijkheid van het gemengde bestuur volledig was opgenomen in titel 6 van boek 2 BW. Daarin is de regeling voor stichtingen opgenomen. Die regeling had dan niet ook nog in de Pensioenwet overgenomen te worden. De meeste pensioenfondsen zijn immers stichtingen. Titel 6 van boek 2 BW is daarom volledig van toepassing. Daarom dienen in de Pensioenwet uitsluitend bepalingen over governance opgenomen te worden, voor zover die niet reeds in titel 6 van boek 2 BW zijn opgenomen.

In artikel 106 NPW is opgenomen dat goedkeuring is vereist voor het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm. De vennootschapsrechtelijke structuur van een B.V. of N.V. is echter niet geschikt voor een pensioenfonds. Bij een B.V. of een N.V. heeft de aandeelhoudersvergadering immers het recht om de bestuurders te benoemen. Bij een pensioenfonds is het niet wenselijk dat een algemene vergadering van aandeelhouders dergelijke rechten heeft. Ik denk dat het voor de transparantie wenselijk is dat in de Pensioenwet eenvoudigweg wordt opgenomen dat een pensioenfonds altijd een stichting dient te zijn.

C. Extern bestuur

Dit is de nieuwste variant. Een paritair bestuur was van oudsher voorgeschreven. In de principes was ook reeds de mogelijkheid voor een gemengd bestuur (one tier board) opgenomen. Het feit dat bij deze variant het bestuur bestaat uit “externe” bestuurders is niet het meest onderscheidende element van deze variant. Zoals reeds is aangegeven, kan bij het paritaire bestuur en het gemengde bestuur ook sprake zijn van externe bestuurders. Twee opvallende punten wil ik bespreken. De benoeming van de bestuurders en de rechten van het belanghebbendenorgaan.

Benoeming van bestuurders

In het wetsvoorstel is niets opgenomen over de wijze waarop de externe bestuurders benoemd en ontslagen moeten worden. Op grond van de huidige tekst is het dus mogelijk dat bijvoorbeeld (uitsluitend) de werkgevers de bevoegdheid krijgen om de externe bestuurders te benoemen en te ontslaan. Ook is het mogelijk dat uitsluitend de werknemers dat recht krijgen. Daarnaast kan ook nog worden gedacht aan het systeem waarbij de bestuurders door middelen van coöptatie nieuwe bestuurders benoemen.

In de algemene toelichting in 2.2 onder het kopje “aanvullende taken Raad van Toezicht” is opgenomen dat pensioen een belangrijke arbeidsvoorwaarde is en dat sociale partners daarbij een belangrijke rol hebben. De benoeming van bestuursleden door een onafhankelijke partij die geen belanghebbende is, past hier niet bij. Dat vind ik een goed uitgangspunt. Dat dient ook te gelden voor het externe bestuur. In het belanghebbendenorgaan zijn de sociale partners vertegenwoordigd. Daarom stel ik voor dat bij het externe bestuur, het belanghebbendenorgaan de bestuurders benoemt en ontslaat. Ik stel daarom voor om aan artikel 101 het volgende lid toe te voegen:

“2. Het belanghebbendenorgaan benoemt en ontslaat de bestuurders”.

Ik ben echter wel van mening dat de bestuurders zich zo onafhankelijk mogelijk moeten opstellen. Ik denk dat zij daarom niet specifiek als vertegenwoordigers van werkgevers of werknemers benoemd moeten worden, maar als onafhankelijke bestuurders. De sociale partners hebben het recht om bestuurders te benoemen en te ontslaan. Zij dienen echter steeds op zoek te gaan naar onafhankelijke bestuurders, die de belangen van alle partijen behartigen. Daarmee is in mijn visie het onderscheid tussen het paritair bestuur en het extern bestuur dan wel verdwenen.

De rechten van het belanghebbendenorgaan

Bij het externe bestuursmodel wordt recht gedaan aan de belangenvertegenwoordiging via het belanghebbendenorgaan. Dat belanghebbendenorgaan heeft dezelfde samenstelling als het bestuur bij de andere varianten. In het belanghebbendenorgaan zitten dus vertegenwoordigers van de werkgevers, de werknemers en de pensioengerechtigden. Bij het externe bestuur is er geen deelnemersraad, maar uitsluitend een belanghebbendenorgaan. Dat belanghebbendenorgaan heeft dezelfde adviesrechten als de deelnemersraad. Daarmee lijkt een evenwichtig model gevonden te zijn dat vergelijkbaar is met de

modellen met paritair bestuur of gemengd bestuur. Doordat in het belanghebbendenorgaan ook de werkgevers zitting hebben, is echter de medezeggenschap van de werknemers en pensioengerechtigden aanzienlijk verminderd. Met het volgende voorbeeld wordt dit duidelijk. Indien (bij een paritair bestuur) het bestuur bijvoorbeeld het toeslagbeleid wil aanpassen en de deelnemersraad, bestaande uit vertegenwoordigers van de werknemers en de pensioengerechtigden, daar niet mee akkoord gaat, dan kan de deelnemersraad een procedure starten bij de ondernemingskamer. Indien bij een extern bestuur de vertegenwoordigers van de werknemers en pensioengerechtigden in het belanghebbendenorgaan het niet eens zijn met een dergelijke wijziging, dan is het mogelijk dat de vertegenwoordigers van de werkgever in het belanghebbendenorgaan het daarmee wel eens zijn. In dat geval komt er geen negatief advies van het belanghebbendenorgaan en kan het bestuur de wijziging doorvoeren. Ik vind dit een onevenredige inperking van het medezeggenschapsrecht, met name omdat bij dit model ook in het bestuur geen vertegenwoordigers van de werknemers of pensioengerechtigden zitten.

Ik stel daarom voor om ook bij het model met de externe bestuurders te werken met een deelnemersraad. Dan worden de medezeggenschapsrechten van de werknemers en pensioengerechtigden niet beperkt. Doordat in het externe bestuur geen vertegenwoordigers van de werkgever zitten, moet de werkgever wel enigszins beschermd worden. De uitvoeringsovereenkomst kan voor die bescherming zorgen. Daarin kan de werkgever opnemen dat er sprake is van een maximale premie. Het mechanisme voor het terugstorten van premie dient ook in de uitvoeringsovereenkomst opgenomen te worden. Ook kan in de uitvoeringsovereenkomst worden opgenomen dat sociale partners het toeslagbeleid bepalen en dat het pensioenfonds het toeslagbeleid dus pas kan aanpassen, nadat sociale partners daar overeenstemming over hebben bereikt.

Advies- en goedkeuringsrechten

Het belanghebbende orgaan heeft zowel adviesrechten als goedkeuringsrechten. Juridisch gezien bestaat er uiteraard verschil tussen adviesrechten en goedkeuringsrechten. In de praktijk is het verschil echter zeer beperkt. Indien het belanghebbendenorgaan op een goede wijze gebruikt maakt van het adviesrecht, dan is dat adviesrecht praktisch even sterk als een goedkeuringsrecht. Om het één en ander niet nodeloos te compliceren, stel ik voor om aan het belanghebbendenorgaan uitsluitend adviesrechten toe te kennen. Ook bij de andere modellen lijkt het mij wenselijk om uitsluitend adviesrechten toe te kennen en geen goedkeuringsrechten toe te kennen.

Enkele overige opmerkingen

In artikel 107 NPW worden de eisen ten aanzien van het beleid weergegeven. Daarin wordt aangegeven dat tenminste twee natuurlijke personen het dagelijks beleid van het pensioenfonds bepalen. Elke wijziging in de samenstelling van de personen die “het beleid” van het pensioenfonds bepalen, moet worden meegedeeld aan de Nederlandsche Bank. Deze dient daarvoor zijn toestemming te verlenen. Het is wenselijk dat in artikel 107 NPW concreet wordt aangegeven welke personen dat zijn. Ik stel daarom voor om aan te geven dat het gaat om de bestuurders van het pensioenfonds. Daarbij zal dan moeten worden overwogen of daaronder ook de niet-uitvoerende bestuurders bij een one tier board vallen.

Verder is de systematiek van de goedkeuring van “bestuurders” door de Nederlandsche Bank niet geheel helder. Ik stel voor om concreet op te nemen dat een bestuurder slechts benoemd kan worden, nadat de Nederlandsche Bank heeft aangegeven dat daar geen bezwaar tegen bestaat.

In artikel 113 lid 1 onder 1 NPW wordt verwezen naar de liquidateuren. Artikel 2:23 BW spreekt over vereffenen. Ik stel daarom voor om de terminologie van boek 2 aan te houden en de term vereffenen te gebruiken.

Stroomlijning van taken en organen

Het wetsvoorstel biedt nieuwe bestuursvormen. Die nieuwe bestuursvormen moeten echter gevolgd worden conform een stalen wettelijke regiem. De mogelijkheid bestaat niet om de verschillende regimes te combineren. Doordat voor elk van de regimes een verschillend stramien geldt met betrekking tot goedkeuringsrechten en adviesrechten wordt de beoogde stroomlijning van taken en organen naar mijn mening niet gerealiseerd.

Overwogen kan worden om te kiezen voor een meer “principle based” aanpak. Daarbij kan de wetgever een kader geven voor de pension fund governance. Pensioenfondsen kunnen vervolgens in overleg met sociale partners aan dat kader invulling geven. Elk pensioenfonds kan daardoor kiezen voor zijn eigen vorm van pension fund governance binnen het wettelijk kader. Elke pensioenfonds dient in de statuten op te nemen op welke wijze aan de pension fund governance uitvoering wordt gegeven. De Nederlandsche Bank kan toetsen of de pension fund governance voldoet aan het wettelijk kader.

Conclusie

Het wetsvoorstel biedt een aantal nieuwe mogelijkheden. Dat biedt iets meer ruimte. Het is jammer dat de nieuwe varianten niet flexibel kunnen worden gebruikt. Er is een grote kans dat pensioenfondsen wel het gewenste pension fund governance maatpak kunnen vinden door elementen uit de verschillende varianten te combineren. Het is wenselijk dat die flexibiliteit wordt geboden. In verband daarmee kan overwogen worden om te kiezen voor een meer Principle based benadering.